

Bir Koyunda Sekonder Abdominal Gebelik

Hayrettin ÇETİN^{1✉}, Ömer KORKMAZ², Mehmet Osman ATLI³

1. Adnan Menderes Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji ABD, Aydın.
2. Harran Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji ABD, Şanlıurfa.
3. Dicle Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji ABD, Diyarbakır.

Özet: Uterus dışında gözlenen gebelikler 'ektopik gebelik' olarak sınıflandırılır. Bu olgu sunumunda, bir koyunda sekonder abdominal gebelik olgusunun sunulması amaçlandı. Olguyu, doğumun gecikmesi şikayeti ile Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji kliniğine getirilen 4 yaşlı İvesi ırkı bir koyun oluşturdu. Klinik ve ultrasonografi muayeneleri sonucunda gebe olduğu anlaşılan koyuna laparo-histeretomi yapıldı. Laparo-histeretomi esnasında ölü yavrunun karın boşluğunda mesenteriyum ile sarılı olduğu gözlemlendi. Ayrıca, uterusun tamamen involte olduğu gözlemlendi. Bununla beraber, uterus veya vajinada herhangi bir yırtık gözlemlenmedi. Elde edilen bu sonuçlara göre, olgu 'sekonder abdominal gebelik' olarak tanımlandı. Koyunlarda gebelik patolojilerinden biri olan sekonder abdominal gebeliğe kliniğimizde ilk defa rastlanılmaktadır. Sonuç olarak, koyunlarda uzayan gebelik olgularında, sekonder abdominal gebelik olasılığı her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Koyun, Sekonder abdominal gebelik.

Secondary Abdominal Pregnancy in an Ewe

Abstract: Pregnancies that occur out of the uterus are classified as 'ectopic pregnancy'. In this case report, the aim was to present 'secondary abdominal pregnancy' in an ewe. The case, a four years old Awassi ewe with a history of prolonged pregnancy, was referred to University of Harran, Faculty of Veterinary Medicine, Clinic of Obstetrics and Gynaecology. After the clinical and ultrasonographic examinations, the ewe was diagnosed as pregnant and then laparo-hysterotomy operation was applied. During the laparo-hysterotomy, a dead fetus was found in the abdominal cavity that was covered by mesenteric structure. An entirely involuted uterus was also observed. Furthermore, there were no tears on the uterus or vagina. According to these findings, the case was described as 'secondary abdominal pregnancy'. This was the first occasion of such case, as one of the pathologic conditions of pregnancy, in our clinic. As a result, in case of prolonged pregnancy, the likelihood of secondary abdominal pregnancy should be always considered in ewes.

Key words: Ewe, Secondary abdominal pregnancy.

GİRİŞ

Uterusun dışında görülen gebelikler, ektopik gebelik olarak isimlendirmektedir (Lozeau ve Potter 2005; Beers 2006). Ektopik gebelikler kendi içinde, tubal ve abdominal olmak üzere iki gruba ayrılır. Tubal gebelikte; fertilize oosit, oviduktaki göçü esnasında uterusu ulaşmadan ovidukt içinde kalır (Corpa 2006; Sturlese ve ark. 2009). Abdominal gebelik ise kendi içinde iki alt gruba ayrılır. Primer abdominal gebelikte; oosit oviduktan karın boşluğuna geçmiş, orada fertilize olup gelişimini sürdürmekte veya ovidukt içinde fertilize olan ovum peritoneal boşluğa geçmiş ve mesenteriyum ve karın boşluğu zarları ile sarılmış olabilir (Corpa 2006). Sekonder abdominal gebelik ise fetüsün uterusu implantasyonundan sonra torsiyon uteri, fetal anfiyem, kronik perimetritis ve oksitosin enjeksiyonu sonrası uterusu oluşan yırtık sonucunda oluşmaktadır (Kılıçaslan 2005; Corpa 2006). Sekonder abdominal gebelikte; karın boşluğuna düşen fetüsün plasenta bağlantıları uterusu veya karın boşluğundaki çevresel dokulara yeniden implante olabilir. Bunların dışında karın boşluğuna düşen fetüsün karın içine plasental bağlanması şekillenmeyebilir (Corpa 2006). Günümüze kadar çiftlik hayvanlarda ektopik gebelik kısırakta (Freytag 1972; Thursby-Pelham 1992), inekte (Botcherby 1980; Hedge 1989), tavşanda (Segura ve ark. 2004) ve koyunda (Davies 1980; Madani ve Targari 1984; Mitchell 1989) rapor edilmiştir.

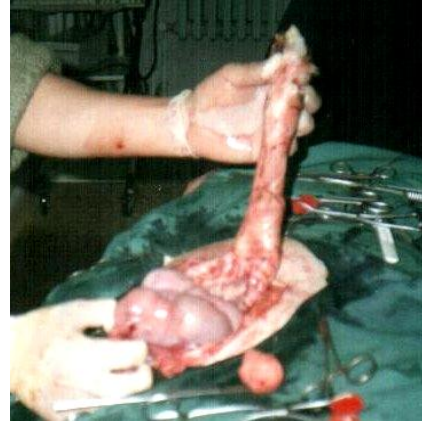
Bu gözlemede, kliniğimizde karşılaşılan bir koyundaki sekonder abdominal gebeliğin bildirilmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Çalışmanın materyalini Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji Ana Bilim Dalı Kliniğine doğumun geciktiği şüphesi ile getirilen 4 yaşlı İvesi ırkı koyun oluşturdu. Alınan anamnezde 5 gün önce doğum sancılarının görüldüğü ve vulvadan yavru sularının boşaldığı öğrenildi.

SONUÇ

Koyunun; abdominal palpasyonda fetüsa ait oluşumların hissedilmesi ve transabdominal ultrasonografik muayenede ise fetüsün görülmesi ile gebe olduğuna karar verildi. Transvaginal olarak elle yapılan klinik muayenede serviksin kapalı olduğunun tespit edilmesi, anamnez ve klinik muayeneler sonucunda yavrunun laparo-histeretomi operasyonu ile alınması kararlaştırıldı. Laparo-histeretomi esnasında karın boşluğunda fetal gelişimini tamamlamış, ölü bir yavru görüldü (Şekil 1, 2). Yavru mesenteriyum ile sarılıydı ve karın boşluğunda mekonyum ve plasental yapıların olduğu (Şekil 3) görüldü. Ayrıca uterusu tamamen involüe olmuş idi (Şekil 4).

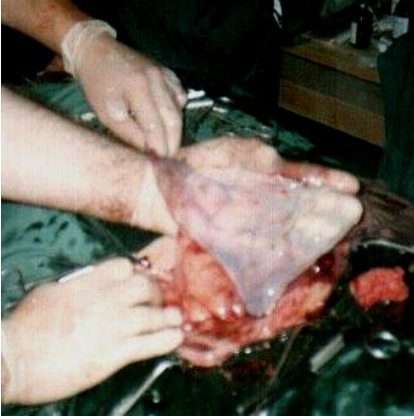
Şekil 1. Uterus ve karın boşluğunda yavru.

Figure 1. Uterus and fetus in abdominal cavity.

Şekil 2. Karın boşluğunda yavru.

Figure 2. Fetus in abdominal cavity.

Şekil 3. Karın boşluğunda plasental yapılar.
Figure 3. Placenta in abdominal cavity.

Ölü yavru mesenteriyumdan ayrıldı ve bölgeden uzaklaştırıldı. Karın boşluğu serum fizyolojik ile temizlendi. Bu olaya, uterusda doğum sancılarının yol açabileceği herhangi bir yırtık ya da deliğin yol açtığından şüphelenildi. Ancak, uterusun inspeksiyon ile yapılan muayenesi sonucunda herhangi bir delik ve yırtığa rastlanılmadı. Vaginoskop yardımıyla yapılan inspeksiyon sonucunda vagina duvarında da herhangi bir delik ya da yırtık tespit edilemedi. Karşılaşılan bu olgunun uterusda veya vaginada herhangi bir yırtık gözlemlenmemesine rağmen sekonder abdominal gebelik olduğu kanısına varıldı.

TARTIŞMA

Bu vakada, bir koyunda rastlanan sekonder abdominal gebelik ve muhtemel sebepleri sunuldu. Ülkemizde yapılan klinik retrospektif çalışmaların (Erk ve Akkayan 1970; Kaymaz ve ark. 2004; Sekin ve ark. 2005) hiçbirinde ektopik gebelik bildirilmemiştir. Benzer şekilde post mortem olarak 1408 dişi koyunun postpartum genital organlarının detaylı incelenmesinde gebelik patolojisi olarak tubal veya abdominal gebelik belirlenmemiştir (Çetin ve ark. 2006). Hayvanlarda ektopik gebeliğin insanlara nazaran çok az görülmesinin sebebi, insanlar için özellikle ektopik gebeliklerin şekillenmesinde önemli nedenler arasında gösterilen kontraseptif uygulamalar, sigara, jinekolojik cerrahi operasyonlar gibi

Şekil 4. İnvolve olmuş uterus.
Figure 4. Involved uterus.

bazı risk faktörlerin hayvanlar için söz konusu olmaması düşünülebilir.

Sunulan olguda sekonder abdominal gebelik teşhisi laparo-histeretomi esnasında konulmuştur. Operasyon esnasında görülen mekonyum ve yavruda herhangi bir kokuşma ya da bozulmanın olmaması yavru canlılığının bir süre devam ettiği kanaatini uyandırmaktadır. Koyunlarda involüsyon sürecinin hızlı olması (Öcal 2005) sunulan vakada involüsyonun morfolojik olarak tamamlanmasına yetecek süre önce doğumun başladığı ama uterusda oluşan herhangi bir yırtık sebebiyle yavrunun karın boşluğuna geçtiği ve bu sürede yırtığın kapandığı veya fark edilmeyecek bir hal aldığı şüphesi uyanmıştır. Ayrıca bu durum miyometriumun çok az veya hiç skar dokusu geride bırakmadan rejenerasyon kabiliyeti ile de örtüşmektedir (Corpa 2006). Özellikle koyunlarda serviksin açılmamasına bağlı güç doğumlar (ringwomb) oldukça sıklıkla gözlenmektedir (Haughey 1983). Sunulan olguda uterustaki yırtık oluşumunun bir nedeni de serviksin açılmaması olabilir. Anamneze ilişkin olarak herhangi bir uterotonik preparatın kullanılmamış olması bu şüpheyi artırmaktadır.

Sonuç olarak, doğumu gecikmiş olgularda doğum kanalında yavrunun bulunamaması durumunda sekonder abdominal gebelik ihtimali de gözden uzak tutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

- Beers MH., 2006. The Merck Manual of Diagnosis and Therapy. MERCK and CO INC, Whitehouse Station, NJ.
- Botcherby WC., 1980. Ectopic pregnancy in a cow. Vet. Rec., 106, 565-566.
- Corpa JM., 2006. Ectopic pregnancy in animals and humans. Reproduction., 131, 631-640.
- Çetin H., Hatipoğlu F., Korkmaz Ö., Atlı MO., 2005. Şanlıurfa yöresindeki koyunlarda gebelik ve genital organ bozukluklarının postmortem değerlendirilmesi. Veterinarium., 16, 36-44.
- Davies PT., 1982. Extrauterine pregnancy in a ewe. Vet. Rec., 110, 475.
- Erk H., Akkayan C., 1970. 1952-1969 yılları arasında kliniğimize getirilen hayvanların doğum ve jinekolojik hastalıklarının genel analizi. Ankara Üniv. Vet. Fak. Derg., 17, 500-517.
- Freytag K., 1972. Secondary abdominal pregnancy in a mare. Dtsch. Tierarztl. Wschr., 79, 522-524.
- Haughey KG., 1986. Dystocia. In Morrow DA ed, Current Therapy in Theriogenology. Philadelphia. WB. Saunders Company.
- Hedge D., 1989. Extrauterine fetal development. JAVMA., 194, 1522.
- Kaymaz M., Yağcı İP., Macun HC., 2004. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Doğum ve Jinekoloji kliniğine 1987-2001 yılları arasında getirilen hayvanların genel analizi. Erciyes Üniv. Vet. Fak. Derg., 1, 35-41.
- Kılıçaslan MR., 2005. Gebelik Patolojisi. in: Alaçam E (ed) Evcil Hayvanlarda Doğum ve İnfertilite. Medisan Yayınevi, Ankara.
- Lozeau AM., Potter B., 2005. Diagnosis and management of ectopic pregnancy. Am. Fam. Physician., 72, 1707-1714.
- Madani BO., Tırgari M., 1984. Extrauterine pregnancy in a ewe. Vet. Rec., 115, 547-548.
- Mitchell KW., 1989. Ectopic pregnancy in a ewe. Vet. Rec., 124, 498.
- Öcal H., 2005. Puerperal Dönem ve Sorunları. in: Alaçam E. (ed) Evcil Hayvanlarda Doğum ve İnfertilite. Medisan Yayınevi, Ankara.
- Segura GP., Peris PB., Martinez MJ, Ortego PJ., Corpa AJM., 2004. Abdominal pregnancies in farm rabbits. Theriogenology., 62, 642-651.
- Sekin S., Özyurtlu N., İçen H., Taşdemir S., Kanay BE., 2005. Mayıs 2003 mayıs 2005 yılları arasında Dicle Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde muayene edilen hayvanların genel analizi. Kafkas Üniv. Vet. Fak. Derg., 11, 133-136.
- Sturlese E., Retto G., Palmara V., De Dominici R., Lo Re C., Santoro G., 2009. Ectopic pregnancy in tubal remnant stump after ipsilateral adnexectomy for cystic teratoma. Arch. Gynecol. Obstet., 280, 1015-1017.
- Thursby-Pelham RH., 1992. Mare sacanning possible ectopic pregnancy. Vet. Rec., 130, 500.